

Ινστιτούτο Κοινωνικών Κινήμάτων & Ιστορίας Καπνού

Πρακτικά
1^{ου} Επιστημονικού Συνεδρίου

Ο καπνός στην ιστορία:
οικονομικές, κοινωνικές
και πολιτισμικές προσεγγίσεις

Καβάλα, 7-9 Δεκεμβρίου 2018

Επιστημονική επιμέλεια:
Άγγελος Α. Παληκίδης

Καβάλα 2020

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ	11
Γιάννης Βύζικας	12
Ζωή Γαβριλίδου	16
Πηνελόπη Καμπάκη-Βουγιουκλή	17
Ulrich Moennig	20
Χάρης Αθανασιάδης	22
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	24
ΜΕΡΟΣ Α΄	
ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ ΤΟΥ ΚΑΠΝΟΥ	
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ, ΕΜΠΟΡΙΟ, ΕΘΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ	
Σωκράτης Πετμεζάς	38
Οι βαλκανικές κοινωνίες την εποχή του καπνού ή αλλιώς το πρόβλημα της εθιστικής εξάρτησης από ένα παγκοσμιοποιημένο προϊόν	
Παναγιώτα Τζιβάρα	66
Εκμισθωτές και καταναλωτές καπνού στο βενετικό Κράτος της Θάλασσας (17 ^{ος} -18 ^{ος} αι.): το δίκτυο της οικονομίας της απόλαυσης	
Άρης Καφαντόγας	77
Όψεις της κοινωνικής διαδρομής του καπνού στην Αψβουργική Μοναρχία μέσω της νομοθεσίας για τον καπνό στα τέλη του 18 ^{ου} αιώνα	
Ευφροσύνη Ρούπα	90
Τα παραφερνάλια του καπνίσματος από την προβιομηχανική στη βιομηχανική εποχή	
Νίκος Λεωνιδάκης	105
Η χρηματοδότηση της εμπορίας και επεξεργασίας του καπνού κατά τη μεταπολεμική περίοδο	
Ευάγγελος Πρόντζας – Βιργινία-Αναστασία Φουρνάρη	121
Ο καπνός στις βαλκανικές και ευρωπαϊκές σχέσεις του Μεσοπολέμου	
Αριστοτέλης Νικ. Σπυριδόπουλος	135
Το ζήτημα του καπνού στις διαπραγματεύσεις για την υπογραφή της πρώτης εμπορικής συμφωνίας Ελλάδας-Τσεχοσλοβακίας (1920-1923)	
Δημήτρης Κ. Αποστολόπουλος	145
Η Ελληνογερμανική Συμφωνία του 1950 για τα καπνά (<i>Tabakabkommen</i>)	

Juan Carmona-Zabala	156
Παλιές συνήθειες σε νέα εποχή: Οι χωρικές αγοραπωλησίες ανατολικών καπνών στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου	
Βασίλης Πατρώνης – Σπύρος Χουλιάρης	165
Από τις αρχές του 20 ^{ου} αιώνα στη μεταπολεμική περίοδο: Διαστάσεις, χωρική επέκταση και συμβολή της καπνοπαραγωγής στην Αιτωλοακαρνανία	
Δημήτρης Κυπριωτάκης	177
«Τα Κρητικά καπνά»: Στοιχεία για την παραγωγή και το εμπόριο καπνού στην ανατολική Κρήτη κατά τον Μεσοπόλεμο	
Γιώργος Βοζίκας	196
Τεχνικές παραγωγής, οικογένεια και καταμερισμός εργασίας στην καλλιέργεια και χωρική επεξεργασία του καπνού στα Δαρνακοχώρια	
Ιωάννης Μ. Μπακιρτζής	212
Στοιχεία για την παραγωγή, τη μεταποίηση και το εμπόριο καπνού στην Καβάλα (τέλη 19 ^{ου} –αρχές 20 ^{ου} αιώνα), προερχόμενα από τα δημοσιεύματα της εβραϊκής <i>Journal de Salonique</i>	
Χρυσούλα Αναγνωστοπούλου	225
«Βιομηχανία σιγαρέττων εν Σάμω»: Όψεις της επιχειρηματικότητας του καπνεμπορικού οίκου των αδελφών Μ. και Σ. Καραθανάση στη Σάμο (1887-1916)	
ΜΕΡΟΣ Β΄	
ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΤΟΥ ΚΑΠΝΟΥ	
ΚΑΠΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΕΡΓΑΤΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ	
Ρίικη Βαν Μπούσχοτεν	238
Έμφυλες διαστάσεις στην προφορική μνήμη καπνεργα(ρι)ών της καπνοβιομηχανίας Ματσάγγος του Βόλου	
Κώστας Φουντανόπουλος	249
«Ο άλλος εργάτης»: Καπνεργάτριες και κατανομή της εργασίας στα καπνεργοστάσια της Θεσσαλονίκης του Μεσοπολέμου	
Θανάσης Μπέτας	257
Κυριακή Κερανίδου, ετών 7, πακεταρίστρια. Παιδική εργασία στην ελληνική καπνοβιομηχανία κατά τον 20 ^ο αιώνα	
Χρήστος Καραμπάτσος – Νικόλαος Αλέξης	271
Οι απαρχές της εκμνημόνευσης στην ελληνική σιγαροποιία: εργατικός έλεγχος, εργοδοτικές πρωτοβουλίες και κρατική παρέμβαση στους χώρους εργασίας κατά τις πρώτες δεκαετίες του 20 ^{ου} αιώνα	
Κώστας Παλούκης	287
«Ανεπεξέργαστα καπνά» και «ίδια μεροκάματα για ίδια δουλειά»: οι απόψεις των κομμουνιστικών παρατάξεων για το καπνικό ζήτημα (1927-1933)	